

RKC & cultuur
educatie

2018

Ruimte voor Kunst & Cultuur

Welkom bij RK&C

RK&C wil kunst en cultuur weer in de harten van mensen brengen. We willen mensen plezier, verwondering en ontspanning laten beleven aan het prachtige cultuuraanbod dat ons land nog steeds rijk is. We willen mensen raken in de directe leefomgeving. Voorliggend ondernemersplan biedt inspiratie en schetst een stip aan de horizon. De visie schetst hoe het projectteam en overige vrijwilligers, in verbinding met de rest van de samenleving, werken aan de missie van RK&C. We geven aan langs welke wegen we onze ambities realiseren. De visie is geen detailkaart met vaste mijlpalen, we geloven dat onze dynamische samenleving om flexibiliteit vraagt. We ondervinden dat hoe meer mensen leren over kunst en cultuur, hoe men ervan gaat houden. Het actief aanbieden van cultuureducatie is wat wij de komende tijd zullen nastreven.

Kunst is in wezen de bevestiging, de zegening en vergoddelijking van het bestaan.
Nietzsche.

Het doel van de wetenschap is waarheid; het doel van de kunst daarentegen is plezier.
Lessing.

Ieder kind is een kunstenaar. De moeilijkheid is er een te blijven als je groot wordt.
Picasso.

RK&C,
Ruimte voor kunst en cultuur

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. De waarde van kunst en cultuur	5
3. De waarde van de kunstenaar	6
4. Ruimte voor kunst en cultuur	7
5. Cultuureducatie	8
6. Positie RK&C in de samenleving	9
7. Stappenplan	10

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Ruimte voor Kunst en Cultuur (RK&C) is in 2018 ontstaan uit een idee van Martin en Merel. Door hun ontmoeting met een bijzondere kunstenaar en het zien van de worstelingen waarmee hij dagelijks te maken heeft, besloten zij hun verantwoordelijkheid te nemen. Zij sloegen de handen ineen om de bedreigingen voor onze kunst en cultuur onder de aandacht van het grote publiek te brengen. Vervolgens gingen enkele professionals op vrijwillige basis aan de slag. Kunstenaars, horecaeigenaren, aannemers, makelaars en pedagogen zetten hun talenten in om van het project een succes te maken. Voorliggend ondernemersplan dient als kennisgeving van de werkwijze en ambities van RK&C en als communicatiemiddel naar de gemeenten en potentiële projectpartners toe.

1.2 Over RK&C

RK&C is onafhankelijk en heeft nog geen vaste rechtsvorm aangenomen. RK&C bevindt zich in de oriëntatie- en opstartfase. Veel aandacht gaat uit naar het onderzoeken van kansen, het vinden van de juiste projectpartners, het verzamelen van gegevens uit het veld en het mobiliseren van zoveel mogelijk mensen om ervoor te zorgen dat kunst en cultuur worden doorgegeven aan het brede publiek en de volgende generaties.

1.3 Plangebied

Het *algehele plan* wordt breed vormgegeven waardoor het bij succes toepasbaar is op diverse locaties.

Het *zwaartepunt* van het *pilotproject* ligt in Akersloot en voor 'cultuureducatie voor kinderen' bij basisschool De Brug in Akersloot. Tot 1 januari 2002 was Akersloot een zelfstandige gemeente, daarna zijn de gemeenten Akersloot, Castricum en Limmen gefuseerd tot de nieuwe gemeente Castricum. Akersloot is gelegen aan het Alkmaardermeer, een groot aaneengesloten wateroppervlak dat het hele jaar door gebruikt wordt als vaarroute voor schepen die uit de Zaanstreek naar het Noordhollandsch Kanaal varen. Akersloot heeft een eerbiedwaardige ouderdom. Het werd al in de bronstijd bewoond en groeide in de periode van de kruistochten uit tot het belangrijkste dorp van Kennemerland. Zij heeft een rol gespeeld ten tijde van de VOC (Verenigde Oost-Indische Compagnie), WIC en rond 1939 gediend als marinesteunpunt. De waterstofmotor blijkt al rond 1815 te zijn uitgevonden in Akersloot door Bernard Koning. Diverse archeologische vondsten in deze buurtschap laten zien dat deze buurt zeer vermogende bewoners heeft gekend. We willen de kernkwaliteiten van Akersloot duidelijker voor het voetlicht brengen en beter benutten, zodat het dorp aantrekkelijker wordt voor mensen van buitenaf. Met de nabijheid van kunstenaarsdorp Bergen, Alkmaar, de Zaanse Schans en recreatiegebied De Hoop in Uitgeest kijken wij over de gemeentegrenzen heen om in samenwerking elkaar te versterken.

1.4 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk volgt hoofdstuk 2, waarin men uitgedaagd wordt na te denken over de waarde van kunst en cultuur en het te definiëren, met als doel het te omarmen en verankeren in onze maatschappij. Hoofdstuk 3 gaat in op de kunstenaar en zijn waarde. Een eerlijke beloning voor kunstenaars is vaak ver te zoeken en wat overblijft is de beloning die voortvloeit uit een algemene status die verbonden is aan het kunstenaarschap. We willen mensen bewust maken van de obstakels waar kunstenaars tegenaan lopen en het kunstenaarschap weer vieren en stimuleren. Het daaropvolgende hoofdstuk 4 gaat over ruimte voor kunst en cultuur. We leggen ons toe op het vinden

van ruimte voor cultuurmakers om hen met het brede publiek te verbinden. In hoofdstuk 5 wordt de waarde van cultuureducatie benadrukt. Het is belangrijk om zoveel mogelijk kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen in een gebied te mobiliseren en stimuleren voor een actieve deelname eraan. Hoofdstuk 6 gaat over de positie van RK&C in de samenleving. Er liggen momenteel mooie kansen om onze ambities waar te maken. Hoofdstuk 7 omvat het stappenplan om ons dichterbij ons doel te brengen.

2. De waarde van kunst en cultuur

Culturele artefacten en cultuur in de brede zin van het woord vormen ons cultureel erfgoed, vertegenwoordigen onze normen en waarden, verschaffen ons identiteit en verbeelden, interpreteren en analyseren onze historie en ons gedachtengoed. De schoonheid ervan veraangenaamt en verrijkt het leven. Cultuur biedt mensen dat wat het leven waardevol maakt: schoonheid, hoop en respect. Het genieten van een concert, het bewonderen van een schilderij, of het lezen van een mooi boek, het zijn de dingen die het leven veraangenamen. Kunst en cultuur geven mensen een plek in de wereld. Culturele wortels bepalen tenslotte wie, waar en waarom je bent.

Bron: E. van der Plas, directeur Prins Claus Fonds.
Cultuur is een basisbehoefte.

.....

Cultuur is een ander woord voor beschaving, voor een samenleving en alles wat de mens daarin tot ontwikkeling heeft gebracht. Bij een cultuur horen zaken als taal, kennis, tradities, ambachten, kunst, wetenschap, godsdienst, filosofie, architectuur, geschiedenis, maar ook normen en waarden, televisie, film, sport en eetgewoontes. Deze dingen zijn in elke cultuur anders.

Kunst is een belangrijk onderdeel van cultuur. Er zijn verschillende soorten kunst: muziek, literatuur, dans, theater, architectuur en beeldende kunst zijn daar enkele voorbeelden van.

In onze opvatting van 'cultuur' doelen we op iets dat breder is dan alleen 'kunst', maar vatten we het niet zo breed op dat daar alle menselijke voortbrengselen toe behoren. De grens tussen kunst en cultuur is daarbij subtiel.

De waarde van kunst en cultuur kent vele facetten en invalshoeken. De culturele waarde is waar het de maker of de consument om gaat. Het is de waarde voor hemzelf. De economische en sociale waarden manifesteren zich op een ander niveau. Deze meervoudige waarde van kunst en cultuur wordt steeds meer gezien en omarmd. Cultuur verbindt mensen, is voor iedereen, maakt slimmer en brengt welvaart. Cultuur stimuleert het bewust en kritisch handelen van mensen. Het beschikken over vaardigheden op het gebied van cultuur en creativiteit helpt mensen de wereld vanuit een andere invalshoek en gezichtspunt te bekijken. Daardoor zijn mensen beter in staat te begrijpen dat mensen en culturen verschillen en zijn ze eerder bereid zich te verplaatsen in een ander en begrip te krijgen voor anderen. Het deelnemen aan kunstzinnige activiteiten vormt een meerwaarde. Doordat mensen met elkaar kunstzinnig bezig zijn, ontmoeten en ontdekken ze elkaar. Cultuur is een van de bouwstenen voor een duurzame ontwikkeling op economisch, sociaal en politiek niveau. Het is daarom belangrijk dat we de waarde van cultuur niet alleen goed definiëren, maar vooral ook verankeren in onze maatschappij, zodat we die waarde niet steeds opnieuw hoeven uit te leggen

We kunnen cultuur begrijpen als een zingeving. Ze omvat een spel waarmee mensen, groepen en samenlevingen zin geven aan hun bestaan.

Ambities

De waarde van kunst en cultuur definiëren en verankeren in onze maatschappij.

Er bestaat een breed gedragen en urgente behoefte aan het in stand houden van de culturele sector. Om zoveel mogelijk mensen te mobiliseren om kunst en cultuur door te geven aan het brede publiek en de volgende generaties dient eerst de waarde van kunst en cultuur kenbaar gemaakt te worden. Daarvoor initiëren we cultuureducatiecampagnes en lezingen. Wij vragen daarnaast de afnemers van kunst en cultuur, het publiek, om een helder begrip toe te voegen aan de discussie rondom de waarde voor kunst en cultuur. Het verzorgen van niet alleen campagnes en lezingen, maar ook kunstbijeenkomsten en projecten waarbij kunstenaars, buurtbewoners, horeca, jongeren en ouderen samenkomen draagt bij aan het verbeteren van de leefomgeving in een buurt. Het bevordert de sociale cohesie en dringt eenzaamheid terug, waarmee het bijdraagt aan meer waardering voor de culturele sector en een omarming en verankering ervan in de maatschappij.

3. De waarde van de kunstenaar

Ruimte voor kunst en cultuur (RK&C) is een merk dat kunst en cultuur niet alleen belicht, maar ook verlicht. We willen mensen bewust maken van de obstakels waar kunstenaars tegenaan lopen. Daarnaast zorgen we ervoor dat kunstenaars weten waar ze met hun verhaal terecht kunnen en dat zij niet in kleine kring blijven terwijl zij een grotere verdienen.

De hoge waarde van kunst is doorgaans een hoge symbolische waarde. De hoge symbolische waarde van kunst zweeft niet in de lucht. Ze wordt gecreëerd, bevestigd en onderhouden in ontmoetingen tussen mensen. Dat geldt ook voor de hoge financiële waarde van bepaalde kunst. Tijdens kunstbijeenkomsten focussen mensen op kunst en reageren zij op elkaar. Dit is het geval tijdens een voorstelling, bij een bezoek aan een museum, tijdens een kunstveiling, bij het samen met anderen thuis kijken of luisteren naar kunst of het praten over kunst.

Bij een geslaagde kunstbijeenkomst gaat de gezamenlijke focus op kunst samen met een gedeelde stemming en dit leidt tot een gevoel van solidariteit. Deelnemers voelen zich als groep en individueel gesterkt en ze krijgen

emotionele energie. Mensen zijn gefocust op bijvoorbeeld de muziek, ze steken elkaar als het ware aan, waardoor er een gedeelde stemming ontstaat. Via een soort gezamenlijke ervaring ontstaat er onderlinge verbondenheid. De beladenheid van kunst is zeer wijdverbreid en in veel kringen is die waarde positief. Kunst is goed. Kunst is schoonheid. Kunst brengt ons in contact met onze diepste gevoelens. Kunst verrijkt.

De beloning voor kunstenaar zijn

In een samenleving waar kunst hoog in aanzien staat verdient de doorsnee kunstenaar bijzonder weinig. Wat overblijft, is de beloning die voortvloeit uit een algemene status die verbonden is aan het kunstenaarschap, een status die welhaast ongeacht het succes van de kunstenaar in bijna alle kringen waarin hij verkeert positief is. Wij willen het kunstenaarschap vieren en daarmee stimuleren. Door hun creativiteit kunnen ze meer van zichzelf in hun werk leggen dan anderen. Omdat authenticiteit en zelfverwezenlijking zo belangrijk zijn in onze samenleving, sterkt de viering van deze kwaliteiten. Sociale gebeurtenissen sterken het kunstenaarschap.

Kunst om te vieren, te delen en te helen.

Ambities

Het kunstenaarschap vieren en stimuleren.

Wij vinden het belangrijk dat het vooral de kunstenaars zelf zijn die aan het woord komen. Zij geven RK&C ook letterlijk een gezicht. Door de worstelingen van kunstenaars kenbaar te maken aan het grote publiek doorbreken we de taboes van armoede, onzekerheid en sociaal isolement. We verhogen de zelfwaardering van kunstenaars, vergroten hun creatieve vermogens en creëren tolerantie. Sociale gebeurtenissen sterken het kunstenaarschap. Kunstenaars kunnen zich kosteloos bij ons aanmelden.

4. Ruimte voor kunst en cultuur

Er is een gebrek aan spannende (tijdelijke) plekken waar cultuur samenkomt met andere functies. Er ligt weinig focus op het vinden van creatieve ruimte en er zijn verschillende droombeelden als het gaat om de invulling. Bij de toegankelijkheid van cultuur hoort een evenwichtige spreiding. Wij vinden, maken of creëren ruimte en verbinden op die manier cultuurmakers met het publiek. Wij maken daarmee cultuur laagdrempelig en bereikbaar voor iedereen. Zo dragen we bij aan een sterke cultuursector.

De voordelen van een sterke cultuursector

Het is goed om aan te geven wat cultuur kan opleveren voor een buurt en cultuur een plek te geven in het integrale beleid rondom het sociaal domein. Een buurt moet levendig en dynamisch zijn. Niet alleen ondernemers, ook vastgoedeigenaren en bewoners benoemen cultuur als een van de belangrijkste pijlers. Ze zien kunst en cultuur als essentieel bezoekersargument om naar een buurt of regio te komen en als belangrijk ingrediënt om de belevingseconomie een impuls te geven. De ondernemers en de cultuursector zijn natuurlijke partners. RK&C wil de samenwerking tussen ondernemers en de cultuursector stimuleren en zorgen voor een betere afstemming.

Het behoud van (historische) panden

Mensen hechten aan een herkenbare leefomgeving. Wij zien onze cultuurgeschiedenis terug in de archeologische vindplaatsen, monumenten en het landschap. Cultureel erfgoed bepaalt de aantrekkelijkheid van een omgeving en draagt bij aan de geschiedenis, kwaliteit en identiteit van een plaats en zijn bewoners. Leegstand en mogelijke sloop

van historische panden raakt ons allemaal. In het projectteam van RK&C bevinden zich aannemers en makelaars. Zij hebben een passie voor alles wat met bouwen te maken heeft en hun aandacht gaat uit naar het behoud en de bescherming van oude bouwkunsten. Huuropbrengsten vormen vaak een belangrijke inkomstenstroom voor het behoud van oude gebouwen. Een groot deel van de restauraties wordt hiermee gefinancierd. RK&C wil inspelen op het gebrek aan ruimte voor de cultuursector aan de ene kant en de behoefte aan behoud van (historische) panden aan de andere kant.

De figuurlijke ruimte

Voldoende ruimte is een noodzakelijke voorwaarde voor de cultuursector. Naast ruimte in letterlijke zin, is er ruimte in figuurlijke zin. De ruimte om gezien te mogen worden voor wie je werkelijk bent. Gezien worden, is het belangrijkste ingrediënt voor het succes van een kunstenaar.

De kunst is om gezien te worden.

Om dit extra kracht bij te zetten lanceert RK&C een filmproject. Middels trailers, korte filmpjes van een paar minuten, willen we het leven van diverse kunstenaars samenvatten en pakkend weergeven. Dit levert een positieve bijdrage aan de reputatie van de kunstenaar. Op termijn willen wij het diverse beeldmateriaal publiceren op een eigen RK&C web-tv-station.

Wie de kunstenaar is en waar hij woont, interesseert de mensen meer dan wat hij gemaakt heeft.

Goethe.

Ambities

Het creëren van ruimte voor cultuurmakers en hen met het publiek verbinden.

Op dit moment blijven er mooie kansen liggen. Dit huidige kader biedt mogelijkheden om een gezamenlijke strategie in te zetten die zowel de cultuursector als de economie ten goede komt. Het gaat daarbij om het vinden van de juiste afstemming tussen ondernemers en de cultuursector. Het matchen van vraag en aanbod. Alsmede de mogelijkheid om de cultuursector in te zetten voor het behoud van (historische) panden. Er ontstaat zo een situatie waarin buurtbewoners, ondernemers, deskundigen en organisaties samenwerken aan oplossingen. Al deze partijen onderhouden hun eigen relaties met de leefomgeving. Ze beschikken over waardevolle kennis die kan bijdragen aan het vinden van integrale oplossingen met draagvlak.

5. Cultuureducatie

Cultuureducatie is onmisbaar voor de vorming van mensen en een open samenleving. Diverse studies tonen de positieve invloed van cultuureducatie aan op onze hersenen. Het is dan ook wenselijk dat een ieder toegang heeft tot cultuureducatie. Cultuureducatie is voor zowel kinderen, jongeren, volwassenen als ouderen. Herkomst, geslacht, financiële middelen of woonplaats zouden geen belemmering mogen opwerpen.

Onder **cultuureducatie** worden alle vormen van educatie verstaan waarbij kunst en cultuur als doel of middel worden ingezet. Het is een verzamelterm voor kunst-, erfgoed- en mediaeducatie.

De **kunsten** zijn: muziek, dans, theater, beeldende kunst, architectuur, film en fotografie, literatuur. **Cultureel erfgoed** betreft materiële zaken zoals monumenten, archeologie, museale collecties en archieven, maar ook immaterieel erfgoed zoals verhalen en overleveringen. Met de **media** worden de massamedia (kranten, televisie, nieuwe media zoals internet) en creatieve industrie bedoeld.

Cultuur is van en voor iedereen. Dat klinkt logisch, maar dat is het momenteel niet. Wij werken hard om het aanbod zo te faciliteren dat het toegankelijk wordt voor iedereen. Onze samenleving wordt de komende jaren steeds meer divers, onder meer in de culturele achtergrond van haar bewoners. We hebben te maken met een maatschappelijk breed en dynamisch krachtenveld. Het is daarom van groot belang dat iedereen cultuur en al haar verschijningsvormen begrijpt en kan hanteren. Door cultuureducatie te stimuleren worden amateur en professional bij elkaar gebracht en kunnen zij elkaar aanvullen en versterken.

Cultuureducatie voor het brein

Er zijn diverse studies die aantonen dat cultuureducatie belangrijk is voor onze hersenen. Erik Scherder is hoogleraar neuropsychologie en onder meer betrokken bij onderzoek naar de invloed van muziek op de intellectuele vaardigheden van kinderen en een studie waarbij de invloed van rapmuziek op de emoties van adolescenten werd onderzocht. Eén ding is zeker: muziek prikkelt allerlei hersengebieden en verrijkt die. In zijn lering toont hij aan dat onze hersenen oplichten in de mooiste felle kleuren naarmate we creatief bezig zijn.

“Als je ziet hoeveel hersenactiviteit er ontstaat bij het kijken naar een mooi toneelstuk of een kleurrijk schilderij, dat is fantastisch.”

Allerlei gebieden in het brein worden geactiveerd, waardoor er nieuwe verbindingen ontstaan. Op zo'n manier draagt cultuuronderwijs in die eerste belangrijke levensfase zelfs bij aan het voorkomen van hersenziekten op latere leeftijd. De stelling wordt gesteund door een uitspraak van de Canadese neuropsycholoog Donald Hebb “Neuronen die vuren, zoeken hun burens.”

Zenuwcellen moeten hard aan het werk gezet worden door een rijk en gevarieerd programma van kunst en cultuur aan te bieden.

Als prikkels nieuw en uitdagend en soms ook moeilijk zijn, dan doen bepaalde delen van de hersenen heel graag mee.” Andere onderzoeken tonen aan dat actieve cultuurparticipatie een positief effect heeft op het welzijn van ouderen, op hun vitaliteit en hun gezondheid. Actief deelnemen aan cultuur kan problemen verzachten die vaak met ouderdom gepaard gaan, zoals eenzaamheid, niet meer meedoen en dementie.

Kortom: cultuureducatie is gezond!

Ambities

Cultuureducatie en participatie stimuleren.

RK&C wil de waarde van cultuureducatie benadrukken en zoveel mogelijk mensen in een gebied mobiliseren en stimuleren voor een actieve deelname. Kinderen, volwassenen, ouderen, amateurs, professionals, scholen, horeca, noem maar op. In de huidige situatie sluiten partijen niet altijd goed op elkaar aan. Door het beter matchen van vraag en aanbod beoogt RK&C een betere afstemming en een breder draagvlak.